

OBS!OBS!OBS!OBS!OBS!OBS!OBS!OBS!OBS! OBS!OBS!OBS!OBS!OBS!OBS!OBS!OBS!

Handlar det om procent?

Nej!

Promille?

Ja, knappa sex – men snart bara tre!

Vad handlar detta om?

Jo, andelen av oss Naturskyddsföreningsmännskor i Partille som engagerar oss i vår lokala styrelse. När Australien brinner... När Finngösaravinen ska detaljplaneras för mångtusenfaldig genomfartstrafik... När koltrasten lägger ägg i januari... När Sävån är en kylanläggning i samband med kopparbränning... När Greta seglar fram och tillbaka över Atlanten som en global förebild... När den artrika lantgårdsmiljön vid Jonsereds Herrgård planeras bli ett mångstjärnigt hotell...

Vi **måste** bli fler som engagerar oss. Idag är vi ännu sju personer i vår lokala styrelse. En majoritet av oss är gubbar. Var är våra lokala Gretor? Var är vi miljö kämpande kvinnor som vill göra skillnad? När vi blir fler föds nya idéer och vårt framtidsviktiga arbete kan delas på många. Kontakta styrelsen för mera information.

Så strax till nästa **OBS!** Nattskärran har ”alltid” varit vårt viktiga språkrör. Två årliga nummer har vi hittills mäktat med. Men med skenande portokostnader och färre skribenter kan vi inte längre lova något sådant. Vi tvingas prioritera. Vårt val har blivit utflykterna. Dessa vill vi verkligen genomföra. Därför måste vi ha din mejladress. För att kunna direktinformera om vårt natursnokande. För att efter sommaren kunna distribuera en portofri Nattskärran. **Vårens Nattskärran blir den sista som vi skickar ut till alla medlemmar via posten.**

Även framgent hoppas vi kunna producera tryckta Nattskärran, men då bara som utdelningsexemplar samt till dig som av någon anledning särskilt önskar en hemsänd tidskrift. För att så ska ske måste du **kontakta styrelsen.**

Parallellt med denna grundläggande förändring arbetar vi med att förbättra vår hemsida: www.partille.naturskyddsforeningen.se. Sedan länge har denna inte följt med i tidens gång. Härtill har vi numera en Facebooksida: Naturskyddsföreningen-Partille.

OBS!OBS!OBS!OBS!OBS!OBS!OBS!OBS!OBS! OBS!OBS!OBS!OBS!OBS!OBS!OBS!OBS!

Styrelsen

Sagan om kärlek i naturen

Det var en gång ett träd i skogen. På skogsbotten låg en stor sten, precis under trädet. De två tyckte så mycket om varandra. ”Men du,” sa stenen sorgmodigt, ”vi två är ju inte av samma sort!! Jag kan aldrig växa upp i höjden, få vackra gröna blad som du! Jag kan bara ligga härnere, medan du sträcker dig högre och högre mot himlen!” Men trädet smilade och sa, ”Det gör ingenting att vi är helt olika. Vi tycker ju om varandra, vi tycker om att vara tillsammans, jag älskar att du alltid finns där för mig.” Och trädet skickade ut sina rötter, sträckte många långa rot-armar runt sin kära sten...och där kommer de att kramas till jordens undergång.

Susanne Rasmussens text efter en skogsvandring i Jonsered den 27 augusti 2019

Bild: Susanne Rasmussen

Barns röster

Elefanten har sex ben, fyra elefantben och två elfenben. Man kan inte säga om elefanten att den har ben i näsan med en sådan snabel, men för övrigt är den mycket klok: den kan minnas flera hundra år tillbaka i tiden.

Samlat av Niels Vogel

En minnesrik rävbajsvandring!

Helt visst är våra många utflykter den gyllene kryddningen i vår engagemangskompott. Lördagen den 14 september hade Lars-Erik och undertecknad tagit på oss uppgiften att leda en vandring i Finngösaravinen. Längre såg vi ut att bli ensamma och skulle då kunna såväl botanisera som framtidsprata i det härliga sensommarvädret. Långt bort på Östra Bäckevägen såg vi visserligen två kvinnor och en skock med barn, men vem kunde väl tro att de var naturpromenadintresserade. Men det var de. Två av barnen hade börjat skolan, de tre övriga var förskoleunga.

Vi båda gubbar är såväl morfäder som farfäder så vi vandrade iväg med gott mod och vår niofaldiga sinnesmängd på helspänn. Men vi hann bara nerför den första lilla backen innan det blev bomstopp. Ett av skolbarnen noterade en uppseendeväckande placerad toppig bajshög. Hastigt försåg vi oss med lämpliga pinnar för att inleda en examination. Äldermännen kunde strax berätta att det handlade om rävbajs.

Först långt om länge vandrade vi vidare. Visst fann vi ett och annat ytterligare som väckte vår uppmärksamhet och en fikastund är alltid uppskattad. När saften och bullarna var konsumerade blev det tal om att vandra vidare enligt guidernas rundgångsplan. Men här fick vi gamlingar genast mothugg och röstades strax ner. Vi tog oss istället tillbaka längs de stigar som vi nyss gått på.

Och tänk! Bajshögsresterna var kvar. Ännu en gång försåg vi oss med examinationsutrustning och kunde lära ännu något mera om rävars liv och leverne.

Bild: Lars-Erik Jevås

Tack Mickel Räv för ditt engagerande exkrement- och exkursionsbidrag!

Lars Josefsson

Tätt inpå Säveån

O, vad vi hoppades på EU:s Natura 2000-kröning av Sävån. Nu skulle de unika laxarna och ålarna och allt annat levande i och omkring vårt Blåa Band äntligen få det skydd som vi alla så länge önskat oss. Men vad bidde det?

Den 24 januari gör jag ännu en vandring på solsidan av Sävån mellan Sävåden och Partille Centrum. Sedan många år tillbaka har det brukat bli två vändor i veckan. Snokandet efter kungsfiskare och andra biologiska juveler svärtas av kabelbrännandet – den lagvidriga aktivitet som bjuder utövaren några kilo koppar på bekostnad av vårt Blåa Bands välmående. Genom åren har det, tyvärr, blivit många anmälningar till kommunen, polisen och Länsstyrelsen. Ändå fortsätter den avskyvärda verksamheten.

Allt som oftast har det varit värre än idag. Alldeles före jul fanns här exempelvis en stor gasolbrännaranläggning. Denna dag har jag emellertid en uttalad avsikt med min vandring: att teckna ner dessa rader och att skapa en illustration. Jo, du läste rätt. För att tydliggöra detta miljöbrott förser jag mig med skräphandskar och drar samman de kabelrester som ännu inte har landat i Sävån efter den senaste tidens brännande. Samtidigt längdmäter jag eländet. Det blir hela 134 meter grovt gummiavfall med okända mängder kemiska slaggprodukter. En myckenhet av dessa kabelrester låg alldeles tätt inpå vårt Blåa Band, men hade ännu inte tippats ner i ån. Nu är avståndet i alla fall nio meter.

Det var en tid när polisen ännu gjorde aktiva ingrepp. En särskild enhet hade bildats med den fyndiga beteckningen Kopparormen. Men denna snokande polismakt finns inte längre. Det som återstår är den miljövidriga kabelbrännarverksamheten... och många drömmar om en förbiblixtrande kungsfiskare tätt inpå ett härligt Blått Band.

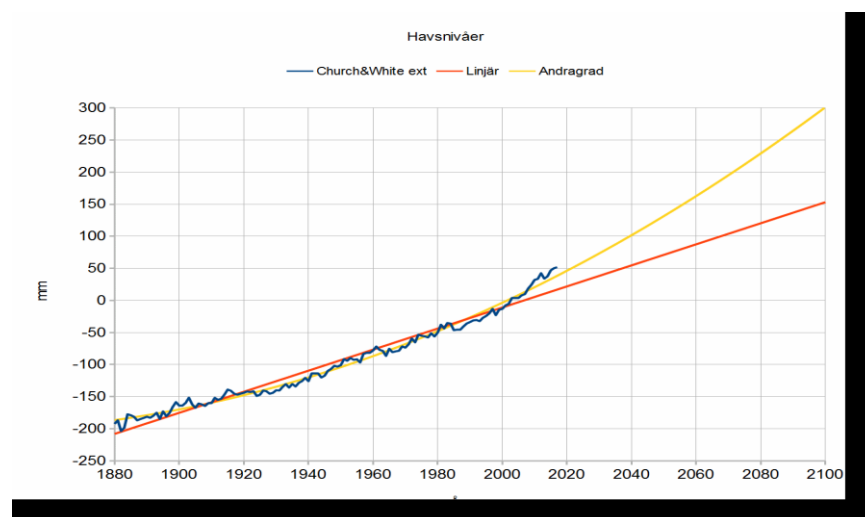
Lars Josefsson

Havsvattennivån - Klimatförändringen

Mätning av vattenståndet. Det globala vattenståndet mäts med hjälp av satelliter utrustade med höjdmätare. Höjdmätaren skickar pulser av mikrovågsenergi mot jorden. Havsytenivån bestäms av tiden som åtgår för pulserna att ta sig från satellit till havsytan och tillbaka till satelliten. På ca en vecka kan satelliten täcka hela jorden och mäta vattennivåerna. Genom att granska data från många överflygningar kan forskarna sortera bort sådana effekterna som påverkar den enskilda mätningen såsom vind, vågor, strömmar, tidvatten m. m. Därmed kan man få havshöjningen under till exempel ett år. Den första vattenståndssatelliten TOPEX/poseidon sändes upp 1992. I år ska Sentinel-6 sändas upp. Innan satellitmätningarna, var fasta vattenståndsmätare de viktigaste redskapen. De kunde inte mäta någon annanstans än just där de stod. Det gav en del felaktiga data som nu undviks med satellitmätningarna.

Varför höjs havsytan? Argo är en global uppsättning av fridrivande bojar som mäter temperatur, strömmar och salthalt i de övre 2000 m av havet. Detta möjliggör kontinuerlig övervakning av temperaturen, salthalten och strömhastigheten med information som vidarebefordras och görs offentlig inom timmar efter insamlingen. Dessa mätningar avslöjar hur mycket av havsnivåhöjningen som beror på att vattnet blir varmare, och därför tar större plats och hur stor del som beror på ismältningen. **Resultat:** Vattenståndet stiger. Dessutom accelererar stigningen!

Lars-Erik

Insektsvärldens bombare
Upptäck de unika krypen!

Bombarderbaggen (*Brachinus crepitans*) 6-10 mm stor kan spruta riktad och giftig ånga ur sin bakdel och på så sätt bombardera sin fiende. Vätskan i baggens bakkropp är ungefär 100 grader och ett komplicerat skydd så att systemet inte skadar sin egen bärare är nödvändigt. Mekanismen i tyskarnas V1-raketbombare som sändes mot London under andra världskriget använde liknande teknik som bombarderbaggen. Kanske någon form av biomimetik (människan härmar naturen). I baggens bakkropp från två olika körtlar blandas väteperoxid med hydrokinon (ett aromatiskt kolväte). När baggen känner sig hotad sprutar den ut ämnen i en hålighet i bakkroppen som innehåller enzymet katalas. Enzymet gör att vätskorna snabbt reagerar med varandra. Resultatet blir en cirka 100 grader varm dusch av bensokinon (ett gulaktigt ämne som luktar klor och är giftigt). Baggen kan rikta strålen åt olika håll och avfyra den med förvånansvärd precision. Så knepet är att värme istället för tryck används. Vätskan avges som en pulserande jetström och med hörbara explosioner i staccato. Varje puls innehåller het ånga och giftig vätska.

På jorden finns runt 500 olika arter av bombarderbaggar och de finns på alla kontinenter utom Antarktis. De ingår i ordningen jordlöpare. I Sverige finns en art (*Brachinus crepitans*).

Den återfinns framför allt på Öland, Gotland och i Mälardalsområdet. Den trivs på torr, öppen ler- eller lergrusmark med kortvuxen vegetation av gräs och örter. På torra betesmarker, åker – dikeskanter eller lerig mark störd av människan. Det kan vara igenväxande grustag och liknande. Alvartorrängar med lite jordtäckning är också en lämplig biotop.

Bombarderbaggens larver lever på puppor från andra skalbaggar. De övervintrar som fullvuxna skalbaggar och genomgår larvutveckling under sommaren. Du skådar den lättast under fortplantningen på försommaren eller under sensommaren – hösten.

Forskare i Lund prövar om dieselmotorns insprutningsteknik med minskning av kväveoxidutsläppen kan ske med bombarderbaggens teknik.

Lars-Erik

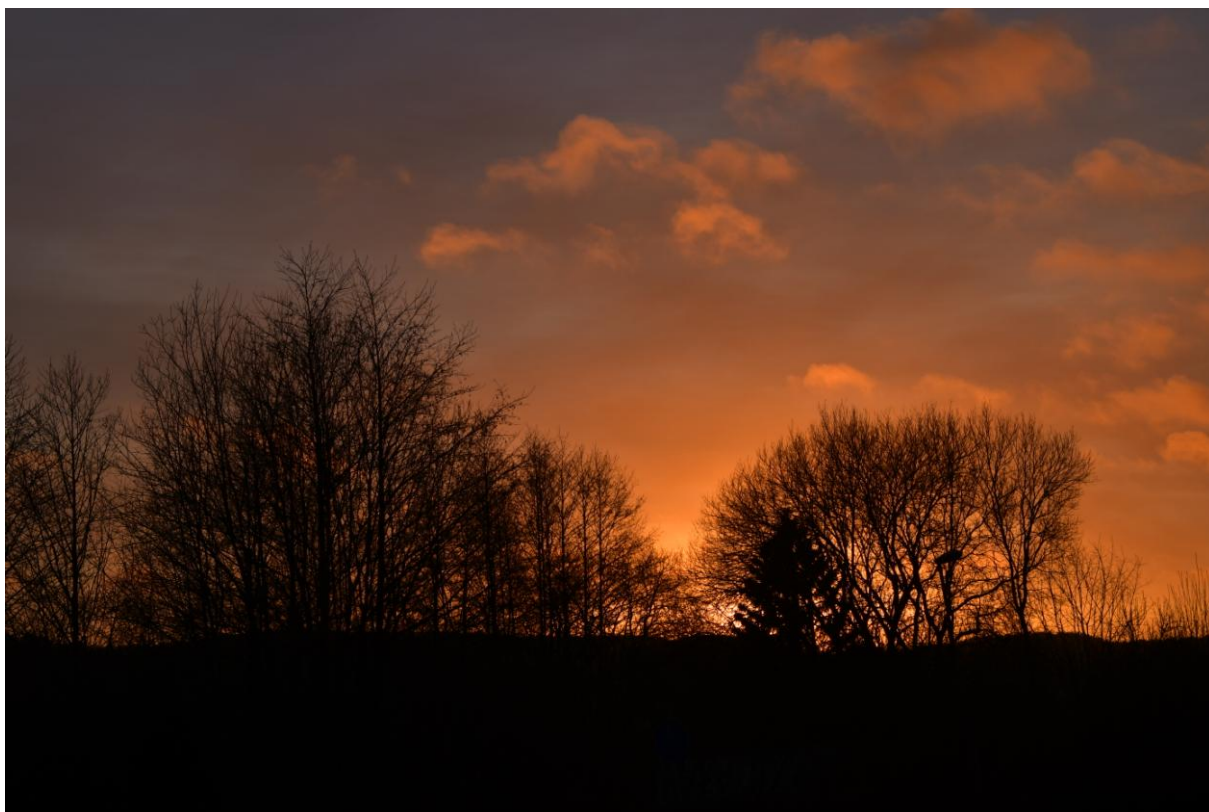

Bild: Pixabay

Sörens

Grönsiskor på marken om hösten

Det slår gnistor och sprakar av färger på denna höstbild med träd!

Bildgalleri

Färgsprakande domherrshanne

Ridå mot den blå himlen

Naturen inpå knuten

Möt härliga bilder! Kallelse till Årsmöte!

Bild: Susanne Rasmussen

Möt Lars Josefssons flödande ord!

Låt oss tillsammans kika in i en unik Sävedalen-trädgård

Var? Partille församlingshems stora sal

När? Onsdagen den 26 februari klockan 18

Vem? Alla Naturskyddsföreningsmedlemmar – och alla blivande!

Varför? För att utmana växthuseffekten!!

Så alla är välkomna – du också...

Efter bildvisningen blir det Årsmöte.

Det är inte lätt att vara träd i Partille

När min farfars far, Joseph, för sisådär etthundrasextio år sen kom till mitt föräldrahem med sitt oxdragna pick och pack rymde lasset även en liten ekplanta. Idag är denna gårdens väldiga vårdträd – det självklara blickfånget mellan böningshusen och lagården. Här kan vårens första starflock landa. Här stoltserar vinterns sidensvansar. Här bjuds alla och envar näring och trygghet. Hundrafaldiga arter är hemmastadda i en vårdträdsek – i dess mikroekologiska universum.

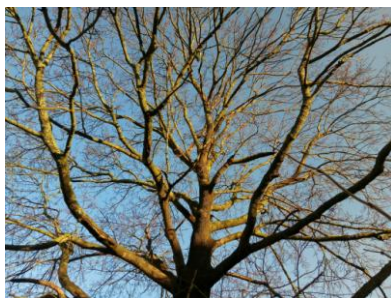
Nutiden bjuder mig ingen ek, men nåttopp en lika väldig lönn. Härtill omger vi oss med fyra aplar, ett päronträd, ett plommonträd, ett körsbärsträd, en rönn, en hassel, ett stort gullregn, två rejäla havtornsplantor samt tre häckar och en mångfald mindre buskage.

Idag finner vi få liknande täppor i vårt Partille. Tvärtom växer anmälningarna mot nedtagna eller lemlästade träd, den aktuella noteringen lär vara ett tiotal.

Dessa orosanmälningar till trots är det otvetydigt som så att vår kommun till allra största delen består av skogar. Är det alltså egentligen någon fara på taket – eller i trädtopparna? Låt oss undersöka detta genom att vända oss till forskarna. Det här får vi då till oss: ett enda levande, leende och lekande tätt-inpå-träd kan bjuda oss det välmående som håller oss friska, som föder tillförsikten och tilliten inom oss. Därför ska varje träd i vår nära omgivning värnas och vårdas. De tätortsnära träden är alltså bokstavligt talat levnadsviktiga i Partille, i Sävedalen, i Jonsered och i Öjersjö; längs Säreån och i Finngösaravinen.

Därför föds och växer en framtidsönskan fram: Skydda och bevara varje nära träd. För att våra uråldriga gener mår väl av koltrastsången, av lövsprickandets magi, av den intensiva lindblomsdoften, av bokens svalkande skugga...

Låt oss därför bjuda våra barn stubbfrihet, våra barnbarn mångfaldsgrönka och våra barnbarnsbarn berättelserna om en mormorsmor och en farfarsfar vars framtidsgränningar en gång i den fjärran dåtiden räddade världen när en ödesdig växthuseffekt var hotande nära. När det ännu inte var lätt att vara träd i Partille...

Lars Josefsson

Välkomna till vårens programpunkter!

Vi fortsätter med vandringar ca en gång i månaden, uppehåll sommaren. Vissa vandringar kan ta lite längre tid än beräknat, så ta med fika! Sena ändringar i programmen kan inträffa, så kolla på hemsidan eller ring kon-taktpersonen.

Nötkråkevandring vid Härkeshult

Lördag 21 mars kl 10.00

Vi träffas vid bussens ändhållplats i Jonsered. Nötkråkan håller främst till i granskog, dock med nära tillgång till hassel eller tallar med stora frön. Den kan lättast ses när den samlar in föda under tidig höst, men är tämligen skygg. Under större delen av året lever den i barrskogen.

Info: Sören Ahlfors 073-969 58 09

Klädbyttardag

Lördag 28 mars kl 11.00-16.00

Kom till Sävedalens Folkets Hus ta med dig upp till 10 plagg du vill byta. Kolla om du hittar något plagg du önskar. Byt! Lämnar du kvar något utan att byta kommer de till Östhjälpen. Inlämning av plagg börjar 10.00.

Info: Alina Ridderstad 076-8880280

Fågelskådning vid Getterön för alla

Söndag 19 april kl. 09.00

Vi träffas vid kommunhus-parkeringen för att med samåkning ta oss till Getteröns fågelparadis. Arrangemanget passar även för nybörjare! Räkna med att vara tillbaka ca 15.00 beroende på väder. Ta med fika om du inte vill köpa de på Naturums café.

Anmälan senast 18 april och info:

Lars-Erik Jevås 0707-838 838

Lördagsvandring i Finngösa-ravinens grannskap

25 april kl. 10.00

Vi träffas vid Östra Bäckvägen 37 och vandrar tillsammans med Sören Ahlfors i den vackra och artrika ravin, som hotas av vägbygge. Vi bjuds på en varierad meny av spännande växter, lavar, svampar och kanske en och annan fågel!

Info: Sören Ahlfors 073-969 58 09

Söndagsvandring på Gotaleden Skatås-Kåsjön

10 maj kl. 10.00

Samling vid Skatås motionscentral. Vi startar vid Skatås och följer Gotaledens sträckning till Kåsjön. Leden klättrar upp på berget Gettryggen, som erbjuder en vid utsikt över Göteborg. Terrängen är medelsvår med några branta passager, ca 10 km. Kängor eller stövlar rekommenderas. Vi är ute ca 4 tim. Ta med matsäck för en rast. (i Svenska Turistföreningens regi).

Info: Lars-Erik Jevås; Jörg Rückert 0706-158055

Söndagsvandring på Gotaleden från Kåsjön till Jonsered

Söndag 24 maj kl. 10.00

Vi träffas vid busshållplatsen linje 513 Kåsjön. Vi startar mot Maderna och vidare på Gotaleden mot Jonsered i medelsvår terräng. Avståndet är ca 6,5 km och beräknas ta ca 3 timmar. Grova skodon rekommenderas. Ta med fika. *Info:* Lars-Erik Jevås 070-783 88 38

Onsdagssafari utefter Sävåån

Onsdag 3 juni kl. 20.00

Vi träffas vid Partille kommunhus parkering och vandrar västerut utefter Sävåån. När kvällen faller på

vaknar kvälls- och nattaktiva djur till liv. Vi letar efter bäver, fladdermöss och nattsångare. Ta med ficklampa och fika. *Info:* Lars-Erik Jevås 070-783 88 38

Natursnokarna är unga miljöhjältar!

Vi välkomnar alla barn i åldrarna från ca 9 år och uppåt att snoka med oss i naturen! Vi träffas på ett helgläger lördag söndag 30-31 maj. Lägret pågår från ca kl. 10 och till eftermiddagen ca klockan 16.00 och kommer att förläggas i hus i regionen. Lägrets genomförande är beroende på om minst 5 personer anmäler sig senast 1 maj.

För mer info och anmälan:

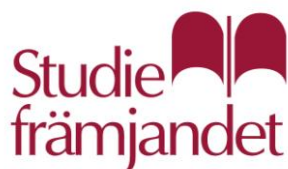
Lars-Erik Jevås 070-783 88 38

Studiecirkel om klimatförändringarna

Anmäl dig till studiecirkel om klimatförändringarna. Under fyra möten försöker vi penetrera fakta bakom klimatförändringarna och vad vi kan göra. Mötena är 27 februari, 11 mars, 25 mars och 22 april. Anmälan kan göras till: Lars-Erik Jevås 0707-838 838; jevaslarserik@gmail.com

Kom på Sveriges största klädbytardag

2019 genomfördes fler klädbyten än någonsin i Sverige. Tack alla som anordnade en klädbytardag! Lördag 28 mars 2020 är Sveriges största klädbytardag och Nordic Swap Day tillbaka, samma dag som WWF ordnar Earth Hour. I Partille kl 11.00 – 16.00 i Sävådalens Folkets Hus. Inlämning från 10.00.

. samarrangemang!

Klädbytardagar är både miljösmart och kul. Foto / Illustration: Erica Jacobson

Vi i den rika delen av världen shoppar alldeles för mycket. Det drabbar miljö och människor hårt i andra länder. Samtidigt så börjar många tröttna på köp- och-släng-trenden. En klädbytardag är en rolig, social och helt gratis aktivitet som ger konkret miljönytta. De plagg som man har tröttnat på eller som inte längre passar blir nya och roliga för någon annan. Livet på kläderna förlängs och vi bidrar till en bättre miljö.

Så här går det till på ett klädbyte

- Du tar med dig upp till tio fina och fräscha plagg.
- För varje plagg får du en biljett som du kan byta mot ett nytt plagg.
- Det är helt gratis.
- På en del platser ska du lämna in dina plagg innan själva klädbytardagen. Det som gäller kommer att stå i den lokala informationen.
- Plagg som ingen väljer skänks till Östhjälpen. Du får inte tillbaka kläderna.

Klädbytardagen = Nordic Swap Day

Klädbytardagen har blivit ett nordisk event. I Danmark är det initiativet **Byttemarked** som står bakom arrangemangen och i Norge är det Norska Naturvernforbundet som har klädbytardagen som en del i sin kampanj Ta vara på det du har. Välkomna!

STYRELSE

Ordförande
Lars-Erik Jevås

Lindåseliden 4, 433 53 Öjersjö
031-98 71 94; 070-783 88 38;
jevaslarserik@gmail.com

Sekreterare

Lars Josefsson
Magnusv. 18, 433 62 Sävedalen
076-146 12 06
lars.apelbo@telia.com

Kassör

Nils Kilander
Malmv. 8, 433 61 Sävedalen
070-323 51 37;
nisse.kilander@gmail.com

Ledamöter

Cristina Styren
Södra Annebergsv. 44,
433 37 Partille; 070-245 44 67
cristina.styren@telia.com

Sören Ahlfors

Tulteredsvägen 5, 433 76 Jonsered
soren_ahlfors@hotmail.com
073-969 58 09

Ingemar Bengtsson

Bisittarevägen 23, 43344 Partille
073-046 18 40

Ulf Stehr

E-post och hemsida:

partille@naturskyddsforeningen.se
www.naturskyddsforeningen.se/
partille

Bank: Länsförsäkringar,
kontonr: 9022 60446 12

Org.nr. 855101-0773

Valberedning

???

I redaktionen: Lars-Erik Jevås

Omslag: Bild: Naturskyddsförening-
en Riks

Partille Naturskyddsförening

Postadress:

c/o Lars-Erik Jevås,
Lindåseliden 4, 433 53 Öjersjö